

МЕЛІТОПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО

ФАКУЛЬТЕТ ІНФОРМАТИКИ, МАТЕМАТИКИ ТА ЕКОНОМІКИ

КАФЕДРА УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ

Назва курсу <i>Обов'язковий /вибірковий</i>	Стратегічний менеджмент <i>обов'язковий</i>
Ступінь освіти Бакалавр/магістр/доктор філософії Освітня програма	Бакалавр ОПП «Менеджмент підприємств і організацій»
Рік викладання/ Семестр/ Курс (рік навчання)	2023-2024/ 5 семестр / 3 курс
Викладач	Захарова Наталя Юріївна
Профайл викладача	https://fim.mdpu.org.ua/zaharova-natalya-yuriyivna/
Контактний тел.	+380675978291
E-mail:	Zaharova_Natalya@msspu.edu.ua
Сторінка курсу в ЦОДТ МДПУ ім. Б.Хмельницького	https://dfn.mdpu.org.ua/course/view.php?id=5136#section-0
Консультації	<i>Онлайн-консультації:</i> через систему ЦОДТ МДПУ імені Богдана Хмельницького.

1. АНОТАЦІЯ

Практичне розв'язання проблем, пов'язаних з необхідністю забезпечення ефективної роботи підприємства, не тільки сьогодні, але й у перспективі, залежить від ступеня освоєння методології і методів стратегічного менеджменту. Тому його запровадження є об'єктивно необхідним процесом у сфері організації управління бізнесом, що підвищує готовність підприємницьких організацій адекватно реагувати на непередбачені зміни і сприяє обґрунтованому, узгодженому вирішенню як поточних так і стратегічних завдань, забезпечує високий рівень конкурентоспроможності підприємства.

Навчальний матеріал дисципліни «Стратегічний менеджмент» викладається у 7 темах, які розкривають сутність основних складових курсу.

Навчальна дисципліна «Стратегічний менеджмент» спрямована на формування фахових компетенцій щодо прийняття оптимальних управлінських рішень з питань стратегічного управління.

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Метою викладання дисципліни є оволодіння теоретичними знаннями з питань стратегічного менеджменту, методикою розробки стратегій розвитку підприємства, набуття практичних навичок використання методик стратегічного аналізу та вміння використовувати необхідний інструментарій стратегічного менеджменту в конкретній ситуації при розробленні управлінських рішень.

Основним завданням є засвоєння здобувачами сутності й особливостей стратегічного менеджменту; закладення основ теоретико-методичних аспектів та навичок застосування прийомів та методів формування стратегій, розробки стратегічних планів, створення системи стратегічного управління та забезпечення її ефективного функціонування у динамічному ринковому середовищі.

3. ПЕРЕЛІК КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ, ЯКІ НАБУВАЮТЬСЯ ПІД ЧАС ОПАНУВАННЯ ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ

Програмні компетентності	
<i>Загальні компетентності</i>	
ЗК4	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях
ЗК5	Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності
ЗК9	Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями
ЗК10	Здатність до проведення досліджень на відповідному рівні.
ЗК15	Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів)
<i>Фахові компетентності</i>	
ФК3	Здатність визначати перспективи розвитку організації
ФК4	Вміння визначати функціональні області організації та зв'язки між ними

ФК5	Здатність управляти організацією та її підрозділами через реалізацію функцій менеджменту.
ФК6	Здатність діяти соціально відповідально і свідомо.
ФК12	Здатність аналізувати й структурувати проблеми організації, формувати обґрунтовані рішення.
ФК14	Розуміти принципи психології та використовувати їх у професійній діяльності
ФК15	Здатність формувати та демонструвати лідерські якості та поведінкові навички

4. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Р3	Демонструвати знання теорій, методів і функцій менеджменту, сучасних концепцій лідерства
Р12	Оцінювати правові, соціальні та економічні наслідки функціонування організації

5. ОБСЯГ КУРСУ

Вид заняття	лекції	практичні заняття	самостійна робота
Кількість годин	26	26	68

6. ПОЛІТИКА

Політика академічної поведінки та етики:

- Не пропускати та не запізнюватися на заняття за розкладом;
- Вчасно виконувати завдання семінарів та питань самостійної роботи;
- Вчасно та самостійно виконувати контрольні-модульні завдання

7. СТРУКТУРА КУРСУ

7.1 СТРУКТУРА КУРСУ (ЗАГАЛЬНА)

Кількість годин	Тема	Форма діяльності (заняття, кількість годин)	Література	Завдання	Вага оцінки	Термін виконання
БЛОК 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ СТРАТЕГІЧНОГО МЕНЕДЖМЕН-ТУ						
14	Тема 1. Сутність стратегічного управління	Лекція (4 год.) Практичне заняття (2 год.) Самостійна робота (10 год.)	1-15			впродовж першого навчального семестру (перший періодичний контроль)
14	Тема 2. Мета в стратегічному менеджменті	Лекція (4 год.) Практичне заняття (6 год.) Самостійна робота (10 год.)	1-15			впродовж першого навчального семестру (перший періодичний контроль)
14	Тема 3. Стратегічний аналіз	Лекція (4 год.) Практичне заняття (4 год.) Самостійна робота (10 год.)	1, 3-6,12			впродовж першого навчального семестру (перший періодичний контроль)
БЛОК 2. ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЙ, УМОВИ ТА ОЦІНКА ЇХ РЕАЛІЗАЦІЇ						
18	Тема 4. Корпоративна стратегія підприємства	Лекція (4 год.) Практичне заняття (4 год.) Самостійна робота (10 год.)	1-7			впродовж першого навчального семестру (перший періодичний контроль)
14	Тема 5. Стратегія бізнесу підприємства	Лекція (4 год.) Практичне заняття (4 год.) Самостійна робота (10 год.)	1-7			впродовж першого навчального семестру (другий

						періодичний контроль)
18	Тема 6. Умови реалізації стратегії	Лекція (4 год.) Практичне заняття (4 год.) Самостійна робота (10 год.)	1-4			впродовж першого навчального семестру (другий періодичний контроль)
16	Тема 7. Стратегічний контроль та оцінка реалізації стратегії	Лекція (2 год.) Практичне заняття (2 год.) Самостійна робота (8 год.)	1-3,15			впродовж першого навчального семестру (другий періодичний контроль)

7.2 СХЕМА КУРСУ (ЛЕКЦІЙНИЙ БЛОК)

Тема лекції	Зміст лекції
Сутність стратегічного управління	1. Передумови виникнення стратегічного управління 2. Основи стратегічного управління підприємствами 3. Порівняння стратегічного та оперативного менеджменту
Мета в стратегічному менеджменті	1. Місія підприємства та правила її формулювання в процесі стратегічного менеджменту 2. Декларація про місію 3. Стратегічні цілі підприємства
Стратегічний аналіз	1. Основи стратегічного аналізу 2. Методи стратегічного аналізу
Корпоративна стратегія підприємства	1. Сутність стратегії 2. Стратегія зростання 3. Стратегії стабілізації 4. Стратегія скорочення
Стратегія бізнесу підприємства	1. Стратегії бізнесу за М. Портером 2. Стратегії бізнесу за Ф. Котлером
Умови реалізації стратегії	1. Стратегічний набір підприємства та вимоги до його формування.

	2. Проблеми гнучкості та синергізму у розвитку підприємства. 3. Стратегічно орієнтовані організаційні структури. 4. Створення корпоративної культури для підтримки стратегії підприємства.
Стратегічний контроль та оцінка реалізації стратегії	1. Мета та завдання стратегічного контролю в управлінні діяльністю підприємства. 2. Оцінка доцільності впровадження стратегічних змін на підприємстві.

7.3 СХЕМА КУРСУ (ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ)

Тема практичного заняття	Зміст практичного заняття
Стратегічне управління як реалізація цільового підходу.	Вирішення практичних ситуацій і завдань. Виконання тестових завдань
Оцінка конкурентних позицій фірм	Вирішення практичних задач. Виконання тестових завдань
Побудова матриці оцінки стратегічного потенціалу організації	Вирішення практичних задач. Виконання тестових завдань
Складання стратегічного балансу та сутність SWOT-аналізу	Вирішення практичних задач. Виконання тестових завдань Розв'язання ситуаційних вправ.
Матриця Бостонської консалтингової групи.	Вирішення практичних задач. Виконання тестових завдань
Вибір і формування корпоративної стратегії	Вирішення практичних задач. Виконання тестових завдань
Обґрунтування стратегії на основі матриці McKinsey/GE	Вирішення практичних задач. Виконання тестових завдань Розв'язання ситуаційних вправ.
Врахування ризику при виборі інвестиційних рішень	Вирішення практичних задач. Виконання тестових завдань
Методи оцінювання ефективності управлінських рішень	Вирішення практичних задач. Виконання тестових завдань

7.4 СХЕМА КУРСУ (ТЕМИ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ)

Тема для самостійного опрацювання	Зміст теми
Сутність стратегічного управління	Еволюція розвитку теорії та практики стратегічного управління Підходи до стратегічного управління. Відмінність стратегічного менеджменту від оперативного.
Мета в стратегічному менеджменті	Фактори, що впливають на формування місії. Структура стейкхолдерів та їх вплив на формування місії підприємства. Цінності вищого керівництва підприємства та характер їх відносин з місією та цілями підприємства. Процедура формування цілей розвитку підприємства
Стратегічний аналіз	Складові елементи зовнішнього середовища. Поняття внутрішнього середовища організації. Інструментарій аналізу середовища діяльності організації. Ланцюжок цінностей за М. Портером.
Корпоративна стратегія підприємства	Особливості організації процесу стратегічного планування на диверсифікованих підприємствах. Причини диверсифікації виробництва. Рушійні сили та критерії диверсифікації виробництва.
Стратегія бізнесу підприємства	Матриця можливостей І. Ансоффа. Матриця «ринок / продукт» по Г. Стейнеру. Взаємозв'язок стратегій та прибутковості підприємства. Крива досвіду. Економія на масштабах виробництва
Умови реалізації стратегії	Формування організаційних структур стратегічного типу. Фінансово-економічне забезпечення стратегічного управління. Система мотивації в стратегічному управлінні та формування стратегічної поведінки. Створення корпоративної культури для підтримки стратегії підприємства.
Стратегічний контроль та оцінка реалізації стратегії	Методи непараметричної статистики у стратегічному управлінні. Метод оцінки ефективності функціональних стратегій підприємства.

Масштаби стратегічних перетворень та особливості їх здійснення.
Налагодження зворотного зв'язку в процесі стратегічного управління

8. СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ ТА ВИМОГИ

Загальна система оцінювання курсу	За семестр з курсу дисципліни проводяться два періодичні контролю (ПКР), результати яких є складником результатів контрольних точок першої (КТ1) і другої (КТ2). Результати контрольної точки (КТ) є сумою поточного (ПК) і періодичного контролю (ПКР): $КТ = ПК + ПКР$. Максимальна кількість балів за контрольну точку (КТ) складає 50 балів. Максимальна кількість балів за періодичний контроль (ПКР) становить 60 % від максимальної кількості балів за контрольну точку (КТ), тобто 30 балів. А 40 % балів, тобто решта балів контрольної точки, є бали за поточний контроль, а саме 20 балів. Результати поточного контролю обчислюються як середньозважена оцінок ($X_{ср}$) за діяльність студента на практичних (семінарських) заняттях, що входять в число певної контрольної точки. Для трансферу середньозваженої оцінки ($X_{ср}$) в бали, що входять до 40 % балів контрольної точки (КТ), треба скористатися формулою: $ПК = (X_{ср}) * 20 / 5$. Таким чином, якщо за поточний контроль (ПК) видів діяльності студента на всіх заняттях $X_{ср} = 4.1$ бали, які були до періодичного контролю (ПКР), то їх перерахування на 20 балів здійснюється так: $ПК = 4.1 * 20 / 5 = 4.1 * 4 = 16.4 // 16$ (балів). За періодичний контроль (ПКР) студентом отримано 30 балів. Тоді за контрольну точку (КТ) буде отримано $КТ = ПК + ПКР = 16 + 30 = 46$ (балів). Студент має право на підвищення результату тільки одного періодичного контролю (ПКР) протягом двох тижнів після його складання у випадку отримання незадовільної оцінки. Підсумковим контролем є екзамен, на його складання надається 100 балів за виконання тестів (або задач чи завдань іншого виду). Загальний рейтинг з дисципліни (ЗР) складається з суми балів (Е), отриманих на екзамені, і підсумкової оцінки (ПО) та ділиться навпіл. $ЗР = (ПО + Е) / 2$
Практичні заняття	«5» – студент в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому нормативну, обов'язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив усі розрахункові / тестові завдання. Здатен виділяти суттєві ознаки вивченого за допомогою операцій синтезу, аналізу, виявляти причинно-наслідкові зв'язки, формувати висновки і узагальнення, вільно оперувати фактами та відомостями. «4» – студент достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому нормативну та обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішив більшість розрахункових / тестових завдань. Студент здатен виділяти суттєві ознаки вивченого за допомогою операцій синтезу, аналізу, виявляти причинно-наслідкові зв'язки, у яких можуть бути окремі несуттєві помилки, формувати висновки і узагальнення, вільно оперувати фактами та відомостями.

	«3» – студент в цілому володіє навчальним матеріалом, викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових розрахунків, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішив половину розрахункових / тестових завдань. Має ускладнення під час виділення суттєвих ознак вивченого; під час виявлення причинно-наслідкових зв'язків і формулювання висновків. «2» – студент не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових розрахунків, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності. Правильно вирішив окремі розрахункові / тестові завдання. Безсистемно відділяє випадкові ознаки вивченого; не вміє зробити найпростіші операції аналізу і синтезу; робити узагальнення, висновки.
Умови допуску до підсумкового контролю	Студент, який навчається стабільно на «відмінні» оцінки і саме такі оцінки має за періодичні контролю, накопичує впродовж вивчення навчального курсу 90 і більше балів, має право не складати екзамен з даної дисципліни. Студент зобов'язаний відпрацювати всі пропущені семінарські заняття протягом двох тижнів. Невідпрацьовані заняття (невиконання навчального плану) є підставою для недопущення студента до підсумкового контролю.

9. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Дунда С.П., Болотіна І.М. Стратегічне управління: конспект лекцій. К.: НУХТ, 2014. 84 с.
2. Забродська Л. Д. Стратегічне управління: реалізація стратегії: Навч. посіб. - Х.: Консум, 2004. - 208 с.
3. Мармаза О.І. Стратегічний менеджмент. Х.: ТОВ «Планета-принт», 2015. 103 с.
4. Мартиненко М.М., Ігнат'єва І.А. Стратегічний менеджмент: підручник. – К: Каравела, 2006. – 320 с.
5. Подольчак Н.Ю. Стратегічний менеджмент: навч.-метод. посіб. - Л.: Вид-во НУ "Львівська політехніка", 2006. - 223 с.
6. Стратегічний менеджмент. навч. посіб/за ред.. Бутка М.П. – К.:ЦУЛ, 2016 -376 с.
7. Тищенко О.М. Стратегічне управління / О.М., Тищенко Т.М. Хміль, С.К. Василик, Т.М. Чечетова-Терашвілі. - Х. : ВД "ІНЖЕК", 2009. - 280 с.

Допоміжна

8. Герасимчук В.Г. Стратегічне управління підприємством. Графічне моделювання: Навч. посіб.- К.: КНЕУ, 2000. - 360с.
9. Друкер П. Як забезпечити успіх в бізнесі: Новаторство і підприємництво / Пер. з англ. В.С. Гуля. -К.: Україна, 1994.
10. Сладкевич В.П. Стратегічний менеджмент організацій. - К.: Персонал, 2008. - 495 с.
11. Стратегічний менеджмент : навч. посіб. / Є. М. Кайлюк, В. М. Андрєєва, В. В. Гриненко; Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. Х.: ХНАМГ, 2010. 279 с.

12. Стратегічний менеджмент. [текст] навч. посіб. / За заг. ред. Бутка М. П. [М.П.Бутко, М.Ю.Дітковська, С.М.Задорожна та ін.] – К. : «Центр учбової літератури», 2016. – 376 с.
13. Стратегічний менеджмент. Частина 1. Теоретичні засади формування системи стратегічного управління в організації: навч. посібник у структ.-логіч. схемах / Г. І. Забродська, Л. Д. Забродська, Т. С. Пічугіна, А. П. Грінько. – Х. : ХДУХТ, 2017.
14. Сумець, О. М. Стратегічний менеджмент : підручник / О.М. М. Сумець ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ, Кременч. льот. коледж. – Харків : ХНУВС, 2021. 208 с.
15. Ястремська О.М. Стратегічне управління інвестиційною діяльністю підприємства: Навч. посібник. Х. : Вид. ХНЕУ, 2006. 191с.